

Raske ajalooeksam

Kümme aastat tagasi vastasin ma kesk-kooli ajaloo lõpueksamil küsimustele, millest ei olnud enne viimast koolikevadet ajaloo-tundides kunagi eriti juttu olnud. Suur osa meie "Eesti aja" teadmistest oli pärit vanaemade mälestustest, laulva revolutsiooni rahvakogunemistest ja isekeski peetud arutlustest. Veidi enne eksamit tutvuste kaudu hangitud ja veel ilmumata Mart Laari, Lauri Vahtre ja Heiki Valgu kodulooõpiku käsitsi ümber kirjutamine andis meie katkendlikele teadmistele siiski mingi vormi.

Nüüd, kümme aastat hiljem on kiiruga õpitust palju ununenud. Paljuski on tulnud ka toona idealiseeritud ajalooopilt ümber hinnata. Eesti taasiseseisvumise ajalugu koguni seda ise läbi elades juurde õppida.

Neil noortel, kes nüüd esmaspäeval ajaloo riigieksamit teevad, on ses mõttes kergem, et nad on õppinud ajaloosündmusi punasest ideoloogiast moonutamata kujul. Ka on tänaseks Eesti 20. sajandi ajaloost kirjutatud rohkem kui üks õpik või käsitus. Kust õppida, ei ole enam probleem.

Teisalt on kümme aastat olnud siiski liiga lühike aeg, et saaks rääkida Eesti uuema ajaloo õpetuse traditsioonist. Selle ajastu käsitus on muutunud, kuid ajalooõpetajad on

Pille Liimai
Eesti Päevaleht

koolides enamasti samad inimesed, kes seal ka 10–15 aastat õpetasid. Pahatihti jääb Eesti 20. sajandi ajaloo õpetamine kõige lõpuks ning see "ratsutatakse" läbi mahuka maailmaajaloo kõrvalt.

Eesti uuema ajaloo tundmist peetakse ka liiga harjumuslikuks, unustades, et tänapäeval koolilõpetajatel pole

lähimineviku sündmustega tugevat isiklikku sidet. Eesti taasiseseisvumispäeva, 20. augusti raadioküsitlus veenis mind, kui kauged ja väheütlavad on tänapäevastele 18-aastastele 1991. aasta augustisündmused.

Raskusi Eesti lähiajaloo tundmisel ja mõistmisel kinnitavad ka ajaloo riigieksamid senised tulemused. Probleemiks pole faktid – neid teavad abiturientid hästi ajastust sõltumata. Ebalevaks muutuvad vastused siis, kui nendesamade faktide abil on vaja seoseid leida, mõne sündmuse tausta lahti mõtestada või selle tähtsust hinnata.

Fakte on vaja teada, kuid ometi võib keskpäraseid ajalooteadmisi seletada just sellega, et Eesti koolihariduses keskendutakse liigagi palju faktide meeldeajamisele. Esmaspäeval ajaloo riigieksamil on teistest selgelt paremas seisus ilmselt need lõpetajad, kes on õpetaja jutu üles kirjutamise asemel saanud klassis tähtsamad teemad ka läbi mõelda ja vaielda.